



Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2023. június 30.
(OR. en)

11157/23

ECOFIN 681
UEM 215
SOC 506
EMPL 357
COMPET 701
ENV 780
EDUC 293
RECH 325
ENER 416
JAI 928
GENDER 157
ANTIDISCRIM 151
JEUN 195
SAN 432

FELJEGYZÉS

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	az Állandó Képviselek Bizottsága/a Tanács
Előző dok. sz.:	9851/1/23 REV 1
Biz. dok. sz.:	COM(2023) 625 final
Tárgy:	A TANÁCS AJÁNLÁSA Szlovákia 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Szlovákia 2023. évi stabilitási programját

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a COM(2023) 625 final bizottsági javaslaton alapuló, a Tanács és az Európai Tanács által megtárgyalt fenti tanácsi ajánlástervezetet.

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(...)

Szlovákia 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Szlovákia 2023. évi stabilitási programját

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre¹ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre² és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

¹ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

² HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet³, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

³ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Szlovákiát azon tagállamok egyikeként azonosította, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata, és amelyek vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a Szlovákia 2023. évi költségvetés-tervezési javaslatára vonatkozó véleményt is. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást⁴ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.
- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.

⁴ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretétekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.

- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet⁵ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési terveik szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

(7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaársoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.

- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslataiban a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-én elfogadott tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.

- (9) Szlovákia 2021. április 29-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta a Szlovákia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát⁶. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Szlovákia kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza. Szlovákia 2023. április 26-án az (EU) 2021/241 rendelet 21c. cikkének megfelelően benyújtotta a Bizottságnak a REPowerEU-fejezettel kiegészített felülvizsgált nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét. A módosított helyreállítási és rezilienciaépítési terv az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (2) bekezdésével összhangban figyelembe veszi az aktualizált maximális pénzügyi hozzájárulást is, és a Bizottságnak címzett, indokolással ellátott kérelmet tartalmaz arra vonatkozóan, hogy az (EU) 2021/241 rendelet 21. cikkének (1) bekezdésével összhangban módosítsa a 2021. július 13-i tanácsi végrehajtási határozatot, mivel Szlovákia álláspontja szerint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv objektív körülmények miatt részben már nem megvalósítható.

⁶ ST 10156/2021 INIT; ST 10156/2021 ADD 1; ST 10156/2021 COR 1.

- (10) Szlovákia 2023. április 27-én benyújtotta 2023. évi nemzeti reformprogramját és 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevételére érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Szlovákiának a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Szlovákiára vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelt a Szlovákia által a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Szlovákia általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelt a Szlovákia által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.

(12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Szlovákia vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatot végzett, és 2023. május 24-én közzétette annak eredményeit. A Bizottság megállapította, hogy Szlovákiában nem áll fenn makrogazdasági egyensúlyhiány. A versenyképességgel, a lakhatással, a háztartások adósságállományával és a külső egyenleggel kapcsolatos sérülékenységek ugyan fokozódtak, de úgy tűnik, hogy a közeljövőben mérsékeltek maradnak, és a gazdasági feltételek normalizálódásával várhatóan enyhülni fognak. A gazdaságot súlyosan érintette az energiaársokk, amelyhez az infláció gyors emelkedése társult. A maginfláció és a fajlagos munkaköltség növekedése jóval az euroövezeti átlag felett van. Bár az előrejelzések e mutatók normalizálódását valószínűsítik, fennáll a veszélye annak, hogy a költség-versenyképességre nehezedő nyomás csak idővel fog mérséklődni, és az erős belföldi kereslet továbbra is nyomást fog gyakorolni a külső mérlegekre. A folyó fizetési mérleg 2022-ben jelentősen romlott az energiaimport drágulása, valamint a nem energetikai termékek nettó exportjának markáns visszaesése miatt. Az előrejelzések szerint a folyó fizetési mérleg hiánya némileg mérséklődik ugyan, de 2023-ban és 2024-ben – a csökkenő energiaárak ellenére – még így is jelentős marad. Mindazonáltal a külső fenntarthatósági kockázatok rövid távon korlátozottnak tekinthetők. Az előrejelzések szerint a költségvetési hiány idén és jövőre is jelentős lesz, és 2024-től megkezdődik a korrekciója. A lakásárak – a több évig tartó erőteljes emelkedést követően – enyhén túlértékeltnek tűnnek. Ezzel egyidejűleg jelentős volt a hitelfelvétel, amely tendencia jelenleg lassulóban van, valamint lényegesen megnőtt a háztartások adósságállománya, ami összességében némi kockázatot jelent a pénzügyi stabilitásra nézve. Ugyanakkor a bankszektor változatlanul tőkeerős, rendkívül nyereséges, a nemteljesítő hitelek aránya pedig alacsony. Szlovákia gazdasági sérülékenységeinek kezelése folyamatos erőfeszítéseket igényel. Különösen fontos, hogy a folyófizetésimérleg-hiány és az euroövezet többi részéhez képest fennálló maginflációs különbség korrekciójának támogatása érdekében Szlovákia visszafogja a túlzott keresletet. Ez a megfelelő költségvetési konszolidáció biztosításával és a háztartások adósságának kezelésére irányuló intézkedésekkel érhető el, a lakhatás megfizethetőségének az ingatlanadók és a lakáskínálatot támogató intézkedések révén történő megőrzése mellett.

- (13) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Szlovákia GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 5,4 %-ról 2022-ben 2,0 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 61,0 %-ról 2022 végére 57,8 %-ra esett. A Bizottság 2023. május 24-én a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése alapján jelentést adott ki. Ebben megvizsgálta Szlovákia költségvetési helyzetét, mivel a tervezett államháztartási hiány 2023-ban meghaladja a GDP 3 %-át. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A 2023. március 8-i közleményével összhangban a Bizottság nem javasolta, hogy 2023 tavaszán új túlzotthiány-eljárásokat indítsanak. A Bizottság ezt követően jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat. Szlovákiának ezt figyelembe kell vennie 2023. évi költségvetésének végrehajtása és 2024. évi költségvetés-terv-javaslatának elkészítése során.

- (14) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedések közé tartoztak a magas inflációnak leginkább kitett háztartásoknak nyújtott juttatások, a gyermekek után járó ellátás egyszeri emelése, egyszeri „14. havi nyugdíj” kifizetése, az állami szektorban dolgozó valamennyi alkalmazottnak fizetett egyszeri bónusz, valamint a villamos energiára és a gázra vonatkozó árplafonok bevezetése a nem szabályozott vállalkozások tekintetében. Az említett intézkedések költségét részben ellensúlyozták az energiatermelők és -szolgáltatók rendkívüli nyereségére kivetett új adók, nevezetesen az (EU) 2022/1854 tanácsi rendelet⁷ alapján előírt szolidaritási hozzájárulás. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 0,2 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,1 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések becsült költsége a 2021. évi 3,2 %-ról 2022-ben a GDP 0,8 %-ára csökkent.
- (15) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában⁸ azt ajánlotta, hogy Szlovákia 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és őrizze meg a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét.

⁷ A Tanács (EU) 2022/1854 rendelete (2022. október 6.) a magas energiaárak kezelését célzó vészhelyzeti beavatkozásról (HL L 261., 2022.10.7., 1. o.).

⁸ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Szlovákia 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 121. o.).

- (16) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal⁹ 2022-ben restriktív volt, és a GDP 1,3 %-ának felelt meg, amely érték a magas infláció mellett megfelelőnek tekinthető. Szlovákia – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközből finanszírozandó beruházások révén. Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 1,2 %-át tették ki (2021-ben a GDP 1,3 %-át). Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-es csökkenése az uniós strukturális alapok alacsony felhasználási rátájának, valamint az eszköz vissza nem térítendő támogatásaiból ténylegesen finanszírozott kiadások elhalasztásának tudható be. A nemzeti finanszírozású beruházások 0,2 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak a költségvetési irányvonal¹⁰ számára. Szlovákia tehát a Tanács ajánlásával összhangban fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 1,3 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Szlovákia tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

⁹ A költségvetési irányvonal – a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes veszélyhelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkracionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

¹⁰ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 0,1 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosítanak.

- (17) A 2023. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv összhangban áll a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésével 2023-ra és az azt követő időszakra. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 1,3 %-kal és 2024-ben 1,8 %-kal nő. Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése magasabb, 2023-ban 1,7 %-os, 2024-ben pedig 2,1 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, ami elsősorban annak tudható be, hogy az ellátási lánc szűk keresztmetszetei várhatóan megszűnnek, Szlovákia fő exportpiacainak gazdasági kilátásai pedig javultak, így az export vártnál gyorsabb fellendülésére lehet számítani.
- (18) A 2023. évi stabilitási programjában a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2023-ban a GDP 6,3 %-ára fog növekedni. A 2023-as növekedés főként az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából bevezetett költségvetési intézkedéseket, valamint egyéb intézkedéseket, például az adókedvezmény és a gyermekek után járó ellátás növelését, továbbá a szülői bónusz bevezetését tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 57,8 %-ról 2023 végére várhatóan 58,7 %-ra nő. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 6,1 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez összhangban van a 2023. évi stabilitási programban prognosztizált hiánnyal. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonló, 58,3 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére.

(19) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott költségvetési intézkedések. Ezek közé tartoznak a 2022. éven túlra meghosszabbított intézkedések, különösen a villamos energiára és a gázra vonatkozó, a nem szabályozott vállalkozások tekintetében alkalmazott árplafonok, valamint olyan új intézkedések, mint például a villamos energiára, a gázra és a fűtésre vonatkozó árplafonok a háztartások és a szabályozott (kis-) vállalkozások számára. Ezen intézkedések költségét részben ellensúlyozzák az energiaszolgáltatók rendkívüli nyereségére kivetett adók, nevezetesen az (EU) 2022/1854 rendelethez kapcsolódó szolidaritási hozzájárulás, a vízgazdálkodási építővállalatra kivetett különadó, valamint a túlzott mértékű nyereséget elkönyvelő villamosenergia-termelőkre vonatkozó bevételi korlátok megállapítása. Az említett bevételeket figyelembe véve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 2,0 %-ának felel meg¹¹. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések nem irányulnak célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra, és nem teljes mértékben őrzik meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ennek eredményeként a 2022. július 12-i tanácsi ajánlásnak¹² való megfelelés értékelése során semmilyen célzott támogatási intézkedést nem kell figyelembe venni (szemben a GDP 0,2 %-ával 2022-ben). A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségvetési költsége az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékponttal csökken 2022-höz képest. Végezetül a 2023. évi államháztartási egyenleget a várakozások szerint javítani fogja a Covid19-válság kapcsán bevezetett, a becslések szerint a GDP 0,8 %-át kitevő ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések fokozatos megszüntetése.

¹¹ E számadat az említett intézkedések éves költségvetési költségének szintjét mutatja, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint a tőkekiadási intézkedéseket is.

¹² A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Szlovákia 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Szlovákia 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 205. o.).

- (20) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Szlovákia 2023-ban hozzon intézkedést annak biztosítására, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal¹³, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknél nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Szlovákiának készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Szlovákiának azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.

¹³ A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Szlovákia esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 12,0 %-ra tehető.

(21) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal expanzív lesz (a GDP $-6,2$ %-a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal restriktív volt (a GDP $1,3$ %-a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP $4,4$ %-ának megfelelő expanzív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. Ez magában foglalja azt, hogy az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartások és vállalkozások részére nyújtott célzott támogatási intézkedések költsége a GDP $0,2$ %-ával csökkent. Magában foglalja továbbá, hogy a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségei nőnek (a GDP $0,1$ %-ával). Következésképpen a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges folyó kiadások expanzív hozzájárulása nem az energiaárak emelkedésének leginkább kitett háztartásoknak és vállalatoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknél nyújtott célzott támogatásnak tudható be. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások expanzív növekedésének mozgatórugói a nem célzott energiaügyi intézkedések, az egészségügyi szakemberek állandó béremelései, valamint az élelmiszer- és a szabadidős ágazatra vonatkozó hozzáadottérték-adó (héta) kulcsainak csökkentése. Összességében a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP $2,8$ %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint $0,1$ százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára¹⁴. Szlovákia addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközökből és más uniós alapokból, és az előrejelzések szerint fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét¹⁵. Szlovákia a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló állami beruházások finanszírozását tervezi, például a nemzeti kutatási, fejlesztési és innovációs stratégia keretében, a rugalmasság növelésére, a szolgáltatások beszerzési idejének lerövidítésére, valamint a beszállítók szélesebb körének, köztük a kis- és középvállalkozásoknak a bevonására törekedve.

¹⁴ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan $0,1$ százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak.

¹⁵ Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP $0,0$ %-át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások $1,3$ százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára. Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan $0,1$ százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak.

- (22) A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan a GDP 4,7 %-ára csökken. A hiány 2024-re várt csökkenése főként a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklését célzó intézkedések fokozatos megszüntetését tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 59,3 %-ra nő. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 4,8 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez összhangban van a 2023. évi stabilitási programban prognosztizált hiánnyal. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése hasonló, 58,7 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végére.
- (23) A 2023. évi stabilitási program az összes energiatámogatási intézkedés fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-ben. A Bizottság szintén azt feltételezi, hogy 2024-ben valamennyi energiatámogatási intézkedés megszűnik. Ez azon a feltételezésen alapul, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni.

(24) Az 1466/97/EK rendelet értelmében a középtávú költségvetési célkitűzés teljesítése érdekében megfelelő éves javulást kell elérni a strukturális költségvetési egyenlegre vonatkozóan, a GDP 0,5 %-át véve viszonyítási alapul¹⁶. Figyelembe véve a költségvetés fenntarthatóságával kapcsolatos megfontolásokat, és azt, hogy a hiányt a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, a Bizottság szerint helyénvaló volna 2024-re legalább a GDP 0,7 %-ának megfelelő mértékben javítani a strukturális egyenleget. Egy ilyen javulás biztosítása érdekében – és a Bizottság módszertanával összhangban – a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások¹⁷ növekedése 2024-ben nem haladhatja meg az 5,7 %-ot, amint azt ezen ajánlás is tükrözi. Ez szintén hozzá fog járulni egyrészt a maginfláció csökkentéséhez, amely jelenleg jóval meghaladja az euroövezeti átlagot és tartóssá válása esetén ronthatja a versenyképességet, másrészt pedig a külső pozíció megerősítéséhez. Ugyanakkor a fennmaradó (a Bizottság jelenlegi becslése szerint 2023-ban a GDP 2 %-ának megfelelő) energiatámogatási intézkedéseket fokozatosan meg kell szüntetni – ha azt az energiapiaci fejlemények lehetővé teszik, a legkevésbé célzott intézkedésekkel kezdve –, és az ebből eredő megtakarításokat a költségvetési hiány csökkentésére kell felhasználni. A Bizottság becslései szerint ez a nettó elsődleges kiadásoknak a 2024-re ajánlott maximális növekedési mértéknél kisebb mértékű növekedéséhez vezetne. Emellett a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a nettó nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése nincs összhangban a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Ha ez megerősítést nyer, helyénvaló lenne, hogy 2024-ben a nettó elsődleges kiadások kisebb mértékben növekedjenek.

¹⁶ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikke szintén a GDP több mint 0,5 %-át kitevő kiigazítást ír elő azon tagállamok számára, amelyek a GDP 60 %-a feletti adósságszinttel vagy kifejezett adósságfenntarthatósági kockázattal rendelkeznek.

¹⁷ A nettó elsődleges kiadások a diszkrecionális bevételi intézkedésektől megtisztított, a kamatkidadásokat és a konjunkturális munkanélküliségi kiadásokat figyelmen kívül hagyva számított, nemzeti finanszírozású kiadásokat jelentik.

- (25) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 2,5 %-kal történő növekedését prognosztizálja, amely nem éri el az ajánlott növekedési mértéket. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében előrevetített kiigazítás kisebb mértékű, mint az energiatámogatási intézkedések teljes megszüntetéséből származó megtakarítás, ami olyan tartós kiadási intézkedéseknek tudható be, mint a közalkalmazottak magasabb javadalmazása, az adókedvezményből és a gyermekek után járó megnövelt ellátásból álló családtámogatási csomag, valamint a nyugdíjreform keretében bevezetett szülői bónusz.
- (26) A 2023. évi stabilitási program szerint az állami beruházások GDP-arányosan a 2023. évi 5,1 %-ról 4,0 %-ra csökkennek 2024-ben. Az alacsonyabb beruházási szint az uniós finanszírozású, konkrétan a strukturális alapokból támogatott beruházások visszaesését tükrözi. A 2023. évi stabilitási program olyan reformokat és beruházásokat említ, amelyek várhatóan hozzájárulnak a költségvetés fenntarthatóságához, valamint a fenntartható és inkluzív növekedéshez. Ezek közé tartozik egy nemrégiben jóváhagyott reform, amely kiadási plafonokat vezet be, valamint a nyugdíjreform, amelyek egyúttal a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben is szerepelnek.
- (27) A 2023. évi stabilitási program felvázolja a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi stabilitási program szerint a kormány költségvetési hiánycélja 2025-ben a GDP 3,2 %-a, 2026-ban pedig 2,2 %-a. A költségvetési hiány tehát a várakozások szerint 2026-ban a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá csökken.

(28) Szlovákia adórendszere potenciállal rendelkezik arra, hogy a gazdasági hatékonyság növelése, a környezeti és költségvetési fenntarthatóság előmozdítása, valamint a méltányosság javítása érdekében megreformálják. Más tagállamokhoz képest rendkívül magas a munka adóterhe az alacsony keresetűek esetében. Ezzel szemben a környezetvédelmi és az ingatlanadók még tartogatnak kiaknázatlan lehetőségeket. Az adószervezet átalakítása elősegítheti a növekedést, és egyúttal hozzájárulhat a zöld átállás és a környezeti fenntarthatóság előmozdításához. A gazdaság magas energiaintenzitása ellenére a környezetvédelmi adókból származó bevételek aránya 2021-ben 2,5 % volt, ami az uniós átlaghoz közeli érték. A hulladékkezeléshez és a légszennyezéshez kapcsolódó környezetvédelmi díjak nem ösztönzik kellőképpen az erőforrások hatékony felhasználását, és nem csökkentik a környezeti és társadalmi költségeket. A környezetvédelmi adók és díjak nem indexáltak, így idővel csökken az ezekből származó bevétel. Az útdíjak és a gépjármű-regisztrációs díjak nem tükrözik megfelelően a kibocsátásintenzitást. Összességében a közlekedési adók részesedése a teljes adóbevételből mindössze 0,58 % (az 1 %-os uniós átlaggal szemben). Ami az ingatlanadókat illeti, az ingatlanokra kivetett rendszeres adókból származó bevétel 2021-ben viszonylag alacsony volt (a GDP 0,5 %-a, szemben az 1,2 %-os uniós átlaggal). Szlovákiának jelenleg nem áll a rendelkezésére olyan mennyiségű adat, amely lehetővé tenné az ingatlanadó-alap naprakésszé tételét és a piaci értékhez illeszkedő indexálását, pedig ezen indexálás részben enyhíthetné a továbbra is jelentős lakáspiaci keresletet, illetve a lakásárak ezzel összefüggő meredek növekedését. Ezen túlmenően az adórendszer egyszerűsítésére és az adózási fegyelem javítására irányuló további erőfeszítésekkel növelni lehetne az állami bevételeket, egyszersmind támogatni lehetne a költségvetési fenntarthatóságot és fokozni lehetne a méltányosságot. Szlovákiában 2020-ban a héa tekintetében tovább csökkent az adórés. Ennek értéke a 2019. évi 15 %-ról 2020-ra a teljes várható héabevétel 13,9 %-ára mérséklődött, de továbbra is meghaladja az uniós átlagot (9,1 %). Az adóigazgatásnak – többek között az elektronikus számlázás, az előre kitöltött adóbevallások és a nagyobb mértékű digitalizálás tekintetében – való további javítása hozzájárulhat a be nem szedett adók mennyiségének csökkentéséhez.

- (29) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Szlovákia helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása az eddigiek során jól haladt, azonban a jövőben kihívások fogják nehezíteni. Szlovákia a tervvel összefüggésben 30 mérföldkőhöz és célhoz kapcsolódóan két kifizetési kérelmet nyújtott be, és ennek nyomán összesen 1,11 milliárd EUR folyósítására került sor. Szlovákia a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén a leggyorsabb előrehaladást mutató tagállamok közé tartozik, ugyanakkor a végrehajtás fokozott figyelmet kíván az adminisztratív kapacitás szűk keresztmetszeteiből adódó esetleges akadályok, valamint amiatt, hogy meg kell kezdeni a munkát a REPowerEU-fejezetben foglalt további intézkedésekkel kapcsolatban, amely fejezetet Szlovákia 2023. április 26-án nyújtott be a terv módosításának részeként. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé teszi majd további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Szlovákia stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.
- (30) A Bizottság 2022-ben Szlovákia minden kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Szlovákiában.

- (31) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon felül Szlovákia további kihívásokkal szembesül az energetika és a zöld átállás terén.
- (32) Szlovákiában az elmúlt években gyakorlatilag nem történt előrelépés az üvegházhatású gázok nettó kibocsátásának csökkentése terén. Az ország gazdasága strukturálisan továbbra is energiaigényes, és nagymértékben függ a fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Szlovákia primerenergia-intenzitása 2020-ban mintegy 80 %-kal haladta meg az uniós átlagot, míg végsőenergia-fogyasztása 2015 és 2021 között 13,5 %-kal nőtt. Bár Szlovákia 2022-ben eredményeket ért el az energiainport diverzifikálása terén, a gáztakarékossági intézkedések végrehajtása nem volt kielégítő. Szlovákia földgázfogyasztása a 2022. augusztus és 2023. március közötti időszakban – az (EU) 2022/1369 tanácsi rendeletben¹⁸ meghatározott 15 %-os csökkentési céltól jelentősen elmaradva – 1 %-kal¹⁹ csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest. A Tanács arra ösztönzi Szlovákiát, hogy az (EU) 2023/706 tanácsi rendelet²⁰ alapján fokozza a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit. Az Oroszországból érkező földgázimport részaránya 2022 nyara óta 85 %-ról mintegy 50 %-ra csökkent. Míg a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt reformoknak köszönhetően a megújuló energiaforrások hálózatra kapcsolására rendelkezésre álló kapacitás jelentősen bővült Szlovákiában, a szabad kapacitásnak csak kis részét használták fel az új megújulóenergia-létesítmények hálózatra kapcsolására. A megújuló energiaforrások gyorsabb térnyerése elősegítené a klímacélok elérését, valamint azt, hogy Szlovákia csökkentse a – többek között Oroszországból származó – fosszilis tüzelőanyagok importjától való függőségét, ami az energiaárak ingadozása közepette mérsékelné az energiaszegénység kockázatát. A nap- és szélenergia összesített telepített kapacitása 2022-ben a teljes telepített kapacitás mintegy 7 %-át tette ki, ami a második legalacsonyabb szint az Unióban.

¹⁸ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

¹⁹ Az Eurostat jelenleg hitelesíti a Szlovákiára vonatkozó adatokat.

²⁰ A Tanács (EU) 2023/706 rendelete (2023. március 30.) az (EU) 2022/1369 rendeletnek a gázra vonatkozó keresletcsökkentési intézkedésekkel kapcsolatos keresletcsökkentési időszak meghosszabbítása, valamint az intézkedések végrehajtására vonatkozó jelentéstétel és nyomon követés megerősítése tekintetében történő módosításáról (HL L 93., 2023.3.31., 1. o.).

(33) Szlovákia helyreállítási és rezilienciaépítési tervének részeként 2022-ben reformokat vezetett be a piacszerkezet alakítása és a megújuló energiaforrások támogatása terén, ugyanakkor további intézkedésekkel elő lehetne segíteni a megújuló energiaforrások alkalmazásának gyorsabb elterjedését, különösen a szél-, a nap- és a geotermikus energia, valamint a biometán és a hidrogén esetében. Ilyen intézkedés lehet az engedélyezési és közigazgatási eljárások egyszerűsítése, többek között a megújuló energiaforrásokra vonatkozó közigazgatási „egyablakos ügyintézési pontok” és „megújuló energiaforrások hasznosítására kijelölt célterületek” létrehozása révén. Szlovákia számára előnyös lenne, ha hatékonyabbá tenné a megújuló energiaforrások hálózatra kapcsolására vonatkozó eljárásokat, különösen azáltal, hogy az uniós referenciaértékekkel és a legjobb gyakorlatokkal összhangban megreformálja a kapacitáslekötési rendszert, csökkenti a hálózatra kapcsolás adminisztratív terheit és felülvizsgálja és a hálózatra kapcsolási díjakat. Az időszakosan rendelkezésre álló megújuló energiaforrások növekvő mennyiségének hasznosításához Szlovákia jelentős potenciállal rendelkezik villamosenergia-hálózatának korszerűsítésére (mind az átvitel, mind az elosztás tekintetében), új villamosenergia-tároló létesítmények kiépítésére, valamint a megújuló hidrogénre vonatkozó szabályozási keret létrehozásával kapcsolatos előrehaladásra. A geotermikus energia és a biometán ágazatának fejlesztése terén elért további előrelépéssel kiválthatóvá válna a földgáz, amelyet széles körben használnak energiaforrásként a távfűtési rendszerekben, ahol a megújuló hőforrások alkalmazása továbbra sem kellő mértékű.

(34) Szlovákia az eszközből és a Kohéziós Alapból finanszírozott ambiciózus beruházásoknak köszönhetően előrelépéseket tesz a lakóépületek energiahatékonysága tekintetében, ugyanakkor még több erőfeszítésre van szükség, különösen a nem lakáscélú köz- és magánépületek mélyfelújítása, valamint az energiaszegénységet és a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokat célzó felújítási intézkedések terén. Szlovákia számára előnyös lenne, ha az épületfelújítások felgyorsítása és a magánberuházások számának növelése érdekében kezelne számos szűk keresztmetszetet, nevezetesen az alábbiak révén: i. a felújítási programok kiigazítása; ii. technikai segítségnyújtás; iii. „egyablakos” rendszer kidolgozása; iv. a középületekre vonatkozó releváns energetikai adatok gyűjtése a beruházások rangsorolásának elősegítése céljából; valamint v. a különböző hatóságok és finanszírozási programok közötti koordináció javítása. További erőfeszítésekre van szükség az energiaszegénység strukturális kezeléséhez, különösen célzott lakásfelújítási programok, a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások szükségleteit tükröző technikai és igazgatási segítségnyújtás, valamint a szociális lakhatásra irányuló reformok és beruházások révén. Ahhoz, hogy Szlovákia megfeleljen az „Irány az 55%!” intézkedéscsomag célkitűzéseinek, jobban kell törekednie az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, emellett ambiciózusabb célokat kell kitűznie a megújuló energiaforrásokra és az energiahatékonyságra vonatkozóan.

- (35) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. Az Unióban Szlovákiában az egyik legmagasabb a gépjárműgyártásban és acéliparban – a zöld átállás által nagymértékben érintett ágazatokban – foglalkoztatottak aránya. Ugyanakkor 2022-ben 24 olyan foglalkozás – köztük a szigetelők, a vízvezeték- és csőszerelők, valamint az építőipari és ahhoz kapcsolódó villanyszerelők – kapcsán számoltak be munkaerőhiányról, amelyek a zöld átálláshoz szükséges speciális készségeket vagy ismereteket igényeltek. Mindez a zöld átállás felgyorsítása érdekében az ágazatok széles körében hatékony – a méltányosság szempontját is figyelembe vevő – szakpolitikai ösztönzőket igényel.
- (36) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét²¹ az 1. ajánlás tükrözi.

²¹ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

(37) Az euroövezeti tagállamok gazdasági közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizzék az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; célzottabbá tegyék a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket; valamint mérlegeljék, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a támogatásokat; ii. fenntartsák a zöld és a digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat; tovább javítsák az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket; valamint fellépjenek a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. megőrizzék a makroszintű pénzügyi stabilitást és nyomon kövessék a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Szlovákia esetében az 1., 2. és 3. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő első, második, harmadik és ötödik ajánlás végrehajtásához,

AJÁNLJA, hogy Szlovákia 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

Biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 5,7 %-ra²² korlátozza.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

Fokozza az adószervezet hatékonyságát, valamint az inkluzív és fenntartható növekedést támogató jellegét, többek között a környezetvédelmi és az ingatlanadóknak rejlő lehetőségek kiaknázása révén. Folytassa az adózási fegyelem megerősítését, többek között az adóigazgatás digitalizációjának fokozása révén.

Csökkentse a háztartások adósságállományával kapcsolatos kockázatokat a lakáskínálat támogatása és a bérleti piac bővítése révén.

²² Ez az összeg becslések szerint 2024 tekintetében a strukturális költségvetési egyenleg legalább 0,7 %-os GDP-arányos éves javulásának felel meg, a (24) preambulumbekzdésben ismertetettek szerint.

2. Tartsa fenn a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egyenletes végrehajtásának lendületét, és – a REPowerEU-fejezetet magában foglaló kiegészítés közelmúltbeli benyújtását követően – mielőbb kezdje meg a kapcsolódó intézkedések végrehajtását. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.

3. Csökkentse a gazdaságnak a fosszilis tüzelőanyagoktól, különösen az ipari és fűtési célú földgáztól való függését, valamint diverzifikálja a fosszilis tüzelőanyagok behozatalát. Gyorsítsa fel a megújuló energiaforrások bevezetését, különösen a szél-, a nap- és a geotermikus energia, valamint a megújuló gázok esetében, a vonatkozó fenntarthatósági kritériumokkal összhangban. Egyszerűsítse a megújuló energiaforrások alkalmazására vonatkozó engedélyezési és közigazgatási eljárásokat, többek között egyablakos ügyintézési pontok és „megújuló energiaforrások hasznosítására kijelölt célterületek” létrehozásával. Korszerűsítse a villamosenergia-hálózatot, valamint tegye hatékonyabbá a megújuló energiaforrások hálózatra kapcsolására vonatkozó eljárásokat és biztosítsa, hogy azok kevesebb teherrel járjanak. Gyorsítsa fel és ösztönözze a köz- és a magánépületek mélyfelújítását, kezelje az energiaszegénységet az alacsony jövedelmű háztartásokat célzó lakásfelújítások révén, továbbá fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben,

a Tanács részéről
az elnök